

Verdenskrigens optakt og Nic. C. Nielsens sidste dage i embedet

- set ud fra hans egne dagbøger -

1. august 1914

I dag brød krigen ud. Klokkeren 15.15 kom der telegram fra Joachim Delbrück, den prøjsiske statsministers søn, der sidst besøgte mig i 1912: "Rejse på grund af krigsfare ophævet. Gud tage os alle i sin beskyttelse. Delbrück".

Klokkeren 19.50 kom kirketjeneren og spurgte, om der skulle ringes med kirkeklokkerne. Krigen var erklæret. Han var helt medtaget. Hans søn Jens skal med. Herre forbarm dig over os. - Derefter kom der så løbesedler med "mobilmachungsbefehl".

2. august 1914

Den ejendommeligste søndag jeg har oplevet. Breklum missionæren Pohl skulle komme og holde missionsgudstjeneste kl. 9, men kom ikke. Kommuneforstanderen, præstesøn fra Felsted kom og meddelte, at der skulle ringes "anhaltend" med klokkerne. Gik så til den tyske gudstjeneste. Der var ikke så få mødte. Sang et par vers af "Aus tiefer Not.", bad en bøn og meddelte, at, nu blev der ringet, fordi krigen var kommen. Der sluttedes med et vers af "Ein feste Burg . .".

Efter gudstjenesten gik jeg på stationen for at telefonere til provsten om, hvor længe der skulle ringes. Svar: ½ time. - Opsøgte nu dem, der skulle rejse i krigen om middagen, og gav dem hver et Guds ord med på vejen, tog en sidste afsked med dem ved toget.

Kl. 14 var der dansk gudstjeneste, hvortil også en hel del var mødte. Der indledtes med "Jeg lever og veed, hvor længe...". I liturgien brugtes stykket netop til en sådan lejlighed. "Når vi i største nød mon stå". Prædikede i kordøren over dagens evangelium med til lempelse efter dagens begivenheder, bøn for alle og lysning af velsignelsen. Der sluttedes med "Befal du dine veje", de sidste vers. Der blev så døbt et barn. Forældrene græd. Et lig fra Rundemølle i Løjt sogn, som skulle komme og begraves dagen efter, kunne ikke blive transporteret. Præstegårdens tjenestepige fra Kløvtoft havde 4 brødre og 1 svoger, som skulle med i krigen.

3. og 4. august 1914

Jeg besøgte dem, der stod foran indkaldelse, tog bl.a. afsked med en førende hjemmetysker på stedet (amtsforstanderen, der var lidt i familie med præsten). Han græd, som alle de andre, over afskeden fra hjemmet og over den uvisse fremtid.

Der gik rygter om, at nogle danskere var arresterede, de "kratzbürstige" iblandt dem lagt i lænker. Kl. 23,15 lød brandhornet. Der var blevet signaleret, at en bil med tre personer, en officer i midten, skulle anholdes. De ville komme og skære telefonledningerne over. Vejen blev barrikaderet. Her stod nogle af byens folk, også jeg, nogle var bevæbnede. Der kom telefonbesked, at det nu var lykkedes at fange de i disse dage omtalte biler med penge fra Frankrig til Rusland, hvilket vakte stor begejstring. "E" bemærkede: "Tyskland er lige godt den stat, der har sit kram bedst i orden". En anden, "S" sagde: "Æ tykkes, æ skuld' ha' naue for o stå her". Kl. 0.30 gik man hjem, idet telefonen meldte, at det nu ikke gjordes behov mere at stå vagt. - Man spørger sig selv, om den tyske militærledelse eller andre patrioter ligefrem bevidst udsprede disse grundløse rygter, for at hidse befolkningen op til en vis national holdning.

5. august 1914

Om morgenen kom der ildbrev, at der skulle holdes bedegudstjeneste kl. 16. Gudstjenesten bekendtgjordes ved cykelbud. Johansen kom med et telegram, at en bil med tre franske damer skulle anholdes. Der gik så en vagt med ladet gevær hele formiddagen. Damerne udeblev. Kirken var fyldt til gudstjenesten, 143 i alt. Jeg læste Davids 3. salme om "fjenderne mange" fra kordøren, talte kort i tilslutning til teksten, bad på knæ foran alteret, foretog en indsamling til de indkaldtes pårørende, sagde farvel til dem, der skulle af sted, med opfordringen "Giv Herren deres sjæl". Som et lysglimt i dagens sorg over Englands og Belgiens krigserklæring betegnes det, at Italien ikke vil slutte sig til dem.

9. august 1914

Gik til Løgumkloster. Da jeg nærmede mig byen, opdagede jeg den sort-rød-hvide fane vaje fra kirketårnet. Der fortaltes i byen, at tyskerne havde taget Lüttich, hvad min bror Fritz stadfæstede. Tak Herre!

11. august 1914

Var til bedemøde med tekst fra Davids salme 24. Man sang "Herrens venner ingensinde". "M" kom for at sige farvel. Jeg sagde til ham:

"Nu gjaldt det, at enhver gør sin pligt". Han svarede: "Ja, det vil vi gøre til det sidste".

12. august 1914

Vi har igen vundet sejr over Frankrig, nede ved Miilhausen, tak, Herre.

17. august 1914

Tog til Bartholomæus marked i Løgumkloster, men det var usselt i år. Min bror var syg, og synes lettet, da jeg gik. Tog i stedet ud til pastor Simonsen i Løgumgård. Sammen gik vi en tur op på Vongshøj.

20. august 1914

Herre, du vil noget stort ud af denne krig. Lad det blive noget stort for vort folk. Lad det blive noget stort for mig. Det er småligt bare at blive vred på den enkelte nation. Du har tilladt det. Lad os bøje os under din dom. - Japan går nu ind i krigen.

22. august 1914

I dag kæmper vore soldater måske de afgørende slag mod franskmændene. Herre, hjælp dem:

29. august 1914

Læser i dag at England er forberedt på en lang krig. De har til hensigt til sin tid at diktere freden.

31. august 1914

Drømte i nat om grev Schack, som er interneret. Bebrejder mig selv over, at have forsømt at gøre noget for greven i den situation.

5. september 1914

Jeg er taknemlig for det gode høstvejr, vi har, idet så mange må savnes i høstarbejdet.

Der indløber melding om, at den danske gårdejer Søren Andresen er faldet i krigen, medens 6 er sårede og 1 savnes. Flere har fået jernkorset. Tak, Herre: Den gode "P" fra sognet blev ved med at skyde, mens hans kammerater ville overgive sig, og så vandt de sejr.

8. oktober 1914

Er en tur i Løgumkloster for at sige farvel, måske for sidste gang, da jeg nu vil forlade Bedsted. Allerede i februar måned søgte jeg om til 1. okt. at blive fritaget for tjenesten. Mine kræfter er

udtømte, især nu efter de sidste to krigsmåneders sjælelige pres.

Nicolaj Christian Nielsen, også kaldet "Den sidste Slesviger", blev født i Løgumkloster 1. apr. 1848, og døde i Flensborg 4. juli 1932.

10. oktober 1914

Antwerpens fald meldes. I den anledning ses det tyske flag vaje fra stationsbygningen. Herren være takket. Aldrig endnu har jeg set flaget vaje med et sådant velbehag. Frk. Jessen, min husbestyrerinde, og datter af præsten i Ravsted måtte med ud at se det.

18. oktober 1914

Holdt i dag mit sidste skriftemål og altergang i Bedsted. Gik derefter til Ravsted præstegård for at sige farvel til pastor Tiedje, som nu skal være vikar i Bedsted.

24. oktober 1914

Sidste lørdag aften. Herre, tilgiv mig al min synd. Tak, om jeg nu må få en hvileaften. Herre, lad mig bruge den ret. Lad den ikke skade mig, men lad mig tjene dig i den og modnes for evigheden. Amen.

25. oktober 1914

Og så randt også den sidste søndag i Bedsted kirke. Man sang "Under dine vingers skygge", som blev sunget hver søndag i krigstiden, og "Hør min sjæl den gode hyrdes stemme", samt den meget anvendte "Så vil vi nu sige hverandre farvel".

Kl. 15 kom de unge piger og kl. 19.30 de unge karle for at tage afsked med mig. Det blev en vemodig afsked fra det så velsignede virke i Bedsted. Krigsoplevelserne havde været for overvældende for mig.

Kilde:

- Jens Holdt: "Nicolai C. Nielsen, en nordslesvigsk præst i tysk tid", artikel i Sønderjyske Årbøger 1958, side 1-74.
- Ældre Bedsted-borgere fortæller i 1958 til Jens Holdt, at Nic. C. Nielsen helt var slået ud af begivenhederne ved verdenskrigens udbrud i 1914. Ligeledes mindes de hans opofrende menighedsarbejde i årene fra 1911-14, hvor han var kommissarisk præst i Bedsted.